

RÖNIGK, OLOF, FRESENIUS, JOHANN PHILIPP

**Doct. Johan Philipp Fresenii Tankar, om
frestelser och anfäktningar; från tyskan
öfversatte och uplagde af Olof Rönigk.
Stockholm, tryckt af Peter Jöransson
Nyström, 1755.**

Stockholm
1755

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

FRESENIUS, J. P.
Ex. A

Paul
Etik
(P. M.)

1700-1829

1755

FRESENIUS, T. P.

Sv. Saml.
Teol.
Etik.
(Br.)
1700-1821

Doct. JOHAN PHILIPP FRESENIUS

Sanckar,

Om

Greffelser

Och

Anfåttningar;

från Tyskan öfversatte och uplagde

af

OLOF RÖNIGK.

STOCKHOLM,

Tryckt af PETER Jöranson NYSTRÖM, 1755.

Etta ämnet är af en ganska stor wigt, i det som lånder til Christendomens utdöfning: och hwad i synnerhet angår anfäktningarna, så är läran om dem ännu icke nog klar och tydelig, så at det minsta af deras inwärtens art och beskaffenhet är os bekant. De äro Andans gånge och werk, som ske i det fördolda, såsom det går med bergarternas mognande under jorden. De höra til de härliga och med hemligheter upfyllda sättn, som Gud brukar til at föra Själur. Cho som årkänner dem för sådana, han bör wörda dem, och wakta sig, at han icke åstunddar at weta alt. Det som deraf å daga ligger, så at wi swaga männistior i någon mätto funne döma derom, kan föras under följande frågor:

1. Hwad är för skilnad emellan frestelser och anfäktningar?
2. Hwilka personer blifwa frestade och anfäktade?
3. Hwad är det för åtskilnad emellan de frestelser, som komma af Gudi, och dem som komma af männistans eget hjärta, eller af satan?

4. Hwad

4. Hwad är det för åtskilnad emellan de ansåktningar, som komma af Gud, eller af människans eget hjärta, eller af satan?
5. Hwad böre wi tänka om de oöwanliga och besynnerliga händelser, at många människor en ganska lång tid blifwa högeligen ansåktade och så plågade, at det synes, lika som ingen tröst wille fastna hos dem, och de ingen hjälp hade at hoppas?
6. Hwaruti består en rätt Serda-klohet, at omgå med de ansåktade?

Första Frågan.

Hwad är för skilnad emellan frestelser och ansåktningar?

Swar. I den Heliga Skrift görs hwarken i grundspråket eller i öfversättningarna någon åtskilnad emellan de orden frestelse och ansåktning. Likwäl synes en wigtig åtskilnad wara i sjelfwa saken, som genom bägge dessa orden uttryckes. De betyda ej eller enahanda, hwarken i Tyskan eller Swenskan, hwilka tungomål til äfwenthys torde wara lämpeligast fram för andra tungomål at uttrycka den werkliga åtskilnaden.

Fresta eller försöka betyder at sätta någon på prof, eller göra ett försök, huruvida någon blifwer beständande. Men ordet anfakta (som wi synes hafwa fått ifrån Tyskan) betyder så mycket, som göra något stridigt, eller draga något i twifwelsmål.

Doc så wi här icke hålla of så noga wid dessa ordens Grammaticaliska betydelse; utan wi måste sätta på dem ett sådant begrep, som swarar emot sjelfwa sakens åtskilnad.

I anseende til denna åtskilnaden tages det ordet frestelse i en mera widsträckt, men ordet anfäkning i en mera instränkt bemärkelse.

Det förra betyder i allmänhet allahanda försök eller prof, på hwilka någon blifwer satt, och innefattar således äfwen de prof, som ske genom anfäkning. Men i denna widsträckt bemärkelsen kunne wi nu icke taga det ordet frestelse; emedan wi wilje stilja det samma ifrån det, som wi kalle anfäkning.

Således mene wi med det ordet frestelse sådana prof, som wilja låta of at göra något; men deremot tage wi det ordet anfäkning för sådana prof, som hos of åstadkomma något lidande.

Sedo-lärarena göra of eljest en åtskilnad inter tentationes activas & passivas, eller
emel

emellan werckande och lidande frestelser; men de förstå något annat dermed. Genom de werckande frestelser förstå de sådana frestelser eller försök, som människan sjelf gör, i det hon frestar och ställer på prof, ån Gud, ån sig sjelf och sina krafter, ån andra människor, ån satan, om de göra det eller det. Genom lidande frestelser förstå de sådana försök, hwarigenom människan sjelf blifwer försökt, om hon wil göra det eller det. Denna fördelningen swarar således icke emot den åtskilnad, som wi gjort emellan frestelser, genom hwilka wi, som sagdt är, försökas at göra något, och anfåktningar, i hwilka wi nödgas lida något.

Således förstå wi med frestelser, i nogaste bemärkelse, sådana försök, som wilja förleda oss at göra eller åstunda något ondt. Men med anfåktningar, i deras nogaste bemärkelse, sådant lidande, som har sitt ursprung antingen deraf, at Gud undrager sina nåde-krafter, eller af en håstigt mörksens magt, som i oss upfätter sig emot den stora Guden, och hwilket lidande hos oss kommer af en öm kärlek til Gud; emedan wi gärna wille njuta Hans nåd i högre grad, eller åtminstone icke förnimma något hos oss, som är Sonom emot. (a) An-

(a) Büchner gör den skilnad, at wi frestas til det onda, men uti anfåkten angripes det goda. Bibl. Real Concord. Anfåkten. §. 1. jämsf. D. Baumgartens Moral. §. §. 77. 218.

Andra Frågan.

Swilka personer blifwa frestade och
anfåttade?

Swar. Alla människor blifwa frestade; ty ingen lärer finnas i hela werlden, som icke blifwer äggad at göra och åstunda något ondt. Men hwad anfåktningarna widkommer, så bör wid dem följande åtskilnad märkas:

1. Det egenteliga lidande, som kommer af anfåktningar, hörer förnämligast rättfärdiggjorda Guds barn til.

Men härwid bör en wigtig fråga utredas, nämligen: Om alla Guds barn, inga undantagne, måste utstå andeliga höga anfåktningar?

Det är bekant, at många, äfwen icke illa menande Lärare och andra Christna, swara ja til denna frågan. Men den, som noga eftertäncker saken, och rådförer sig med församlingen, finner lätteligen, at de härutinnan fara wille.

Många Guds barn äro under Andans nådearbete så böjelige, at Gud icke finner några höga anfåktningar til deras bepröfwelse nödiga. Äro de nu icke eller nödige för deras ämbete och andra omständigheter skull; så blifwa sådana för dem nådeligen förskonte, och wi kunne, utan

tan at förgräpa oss emot Guds sätt at föra Själarna, fastställa denna reglan: Alt Gud, hwilken ingen ting gör utan orsak, allenast brukar på så hårda wägar föra sådana personer, hwilkas stadfästelse, bepröfning, ämbete och kallelse eller andra omständigheter sådant fordra.

De, som wilja ünga Guds barn ifrån ansäktningar undantaga, kunna, äfwen emot deras wilja, göra mycken skada. De kunna störta många Guds barn i onödiga twiswelsmål. Ty när ett Guds barn, som icke förfarit några höga ansäktningar, hörer den satsen, at ingen kan wära ett Guds barn, utan at hafwa haft höga ansäktningar; hwad är då lättare, än at det kan råka i största samwets-twiflan och oro?

Men de skada jämwäl säkra och oomwända människor, hwilka hos sig stundom känna Lagens tukande slag. Ty dessa hålla då en sådan tuktan för ansäktningar; och hämta deraf den falska trösten, at de äro omwände Guds barn.

Wi tale här enfannerligen om höga ansäktningar. Hit höra, til exempel, satans glödande skott, eller emot Gud försmädeliga tankar, som derunder förstås. Hit hörer en ganska besynnerlig känning af mörksens magt. Hit hörer det tilståndet, då en menar, at han af Gudi är öfwer gifwen. Om dessa ansäkt-

ningar säje wi, at icke alla Guds barn förfara dem, och at de icke äro allom nödige. Men hwad de mindre anfäkningar widkommer, til exempel, at mången gång kan upkomma en twiflan om Guds nåd, en så kallad andelig olustighet (eller brist på goda rörelser,) nämligen i mindre grad; så lærer näppeligen något rättssinnigt Guds barn finnas, som icke stundom skulle hafwa sådant förfarit.

2. Men ehuruwäl höga anfäkningar merendels finnas hos Guds rättfärdiggjorda barn; så märkas de dock stundom äfwen hos sådana människor, som stå i omvändelsen, och först blifwa förde i ordningen til rättfärdiggörelsen. Äfwen sådana människor måste ofta på ett försträckeligt sätt känna hin ondas glöddande stoft; ja, Gud sielf stiekar sig, lika som han hade öfvergifwit dem. Wi kunne lätteligen föreställa oss, huru stort detta lidandet måste vara hos sådana fattiga Själur, medan de ännu icke kommit til tro och ljuslig försäkran om Guds nåd i Christo; medan de icke ännu af egen förfarenhet kunna något tala om Hans nåd och mildhet; ja, medan de ännu hafwa ingen inboende kraft, at stå fienden emot: likwäl uppehållas de af en aldeles döld nåd, hwilken under så swåra omwäder dock wet at härligen utföra sitt werk i dem. Wi kunne intet annat döma,
 ån

än at Gud hos sådana människor tillåter höga ansåktningar, antingen för nöd skull, emedan de eljest icke skulle låta sig hjälpas, eller för andra wisa affigter, som se uppå deras framtid.

3. Ännu mera sällsynt är det, at blott upväckta finnas hafwa råkat i detta tillståndet; hos hwilka, til en skilnad ifrån dem som werkeligen stå under den omwändande nådens werkan, finnes detta stilje-fång, at, såsom deras upwäckelser äro obeständige, och ofta omwärla med en förtslig säkerhet, så äro ock deras höga ansåktningar underkastade samma omuflisten. Jag har i synnerhet märkt detta hos sådana syndare, som äro af ett melancholiskt eller ofta swärmodigt sinne. När de blefwo upwäckte, föllo de i samma ögnableck i en djup trälaktig bedröfwelse. Dertil stötte en owanlig mörksens magt, som ingaf dem de grusweligaste tankar emot Gud och alt, hwad godt och heligt är. Straxt derpå blef det anorlunda, upwäckelsen förswann, och tillika ansåktningen, och de blefwo så fräcka och lustige i sina synder, lika som hade de aldrig förfarit någon werkan, hwarken af Gud eller satan. Men jag har ock funnit, at det är ganska swårt at föra sådana til en fullkomlig omwändelse och til deras rättfärdiggörelse.

4. Men aldramäst sällsynt är, at såkra människor, som äro utan upwäckelse,

likwål skulle förfara något af dessa höga anfåktningar. Dock sker det mången gång, at de finnas hos dem; ehuruwål sådana människor merendels just genom de höga anfåktningar, som i deras säkerhets stånd taga fäste i deras hjärtan, blifwa upwäckte och förde til omvändelsen. Som nu höga anfåktningar äro ett lidande i Sjålen, och detta lidandet kommer af en öm lust och kärlek til Gud, at människan wil antingen njuta Guds nåd utan förhinder, eller åtminstone med ingen ond tanka göra Honom emot; af hwilken ömhet säkra syndare dock alsintet weta, och således ej eller kunna hafwa ett sådant lidande, som af denna ömheten förorsakas; så är frågan: hwarifrån höga anfåktningar hos säkra syndare då kunna komma? Så mycket är klart, at naturen icke werkar dem; ty den sanma är död i synder Ephes. 2: 1. och altså af sig sielf känslolös. Icke eller finnes något godt hos dem, som Gud kan sätta på prof, emedan hos sådana människor icke ens den minsta början är til omvändelse: följaktligen kunna de icke vara några anfåktningar af Gud. Och hwad satan widkommer, så skulle wål hans hufwudaffigt systa derhån, at heldre lemna dem i deras säkerhets sömn, än genom ett sådant lidande upwäcka dem. Men om wi nogare eftersinne saken; så finnes dock en tilräckelig orsak,

sak, hwaraf detta tilståndet hos såkra syndare
hafwer sin uprinnelse.

Först och främst är det icke sannolikt, at det
kommer af Gud. De höga anfåktningar, som
komma ifrån Gud, bestå deruti, at Hans an-
deliga nåde-krafter blifwa undandragne. Men
hos såkra människor kan Han icke draga de sam-
ma tillbaka, emedan de icke ännu hafwa emot-
tagit dem. De höga anfåktningar, som såkra
människor förnimma, måste altså hafwa sitt
ursprung af djäfwulen. Satan ingifwer såk-
ra Själar gamla många onda tankar emot Gud
och alla Himla-lärans grundsanningar. Så
länge de förblifwa såkre, förorsakar sådant dem
intet lidande: följakteligen är det hos dem in-
gen anfåktning.

Men nu äro satans onda ingifwelser twåg-
gehanda. Antingen inblåser han onda tankar
efter sin ordenteliga wana, utan besynnerlig
håftighet, eller förknippar han dermed en gan-
ska håftig fiendtelighet emot Gud.

I det förra fallet kan den upwäckande nå-
den hos den såkra syndaren taga sig tilfälle, at
föra hans estertanka på des djupa fördärf, och
uptäcka för honom hans hjärtas styggelse; eme-
dan han icke står emot sådana onda tankar, u-
tan låter fienden utan hinder få rum hos sig.
Och således kan upwäckelsen taga sin början
midt

midt under de aldraslemaste tankar emot Gud; och då blifwa de onda tankarna ett swårt lidande för människan. Men så snart de äro för hånne et lidande, så äro de ock en ansåktning.

I det senare fallet synes satan begå något som är emot hans systemål. Han öfwerhopar människan med de håftigaste anfall af ondskan: han instjuter i hånne onda tankar, icke såsom någon läcke-mat, utan han gör dem til pilar, hwilka åfwen hos en blott naturlig människa måste åstadkomma en rysning, och gifwer hånne derigenom tilfälle, at beswåra sig öfwer honom, och at se sig om efter hjälp emot fienden.

Här ligger wäl något wigtigt fördoldt. Satan kan ofta weta mera om de ting, som äro på wägen at hånda oss, än wi sjelfwe. Til åfwentyrs kan han ej allenast af de inwärtas förelöpande rörelser i syndarens hjärta, utan ock af de utwärtas sig tildragande omständigheter, såsom Guds ords hörande, läsande, nära rörande olycksfall, förmärka, at Guds Ande derigenom är i begrep med ett nära nåde-besök til en såker syndares upwäckelse och omwändelse. Sådant wil han förekomma, och störta människan i förtwiflan, innan hon ännu omfattat nåden. Dersföre utgjuter han öfwer hånne all sin grymhet, och måste just derigenom, emot sin wilja, och på sitt sätt, wara åtminstone en anledning til hånnes upwäckelse.

Tredje Frågan.

Swad är det för åtskilnad emellan de frestelser, som komma af Gud, och dem, som komma af människans eget hjärta, och af satan?

Swar. De åtskiljas efter deras ändamål och kraft at verka.

1. Gud frestar til godo, och när Han frestar, så tilljuder Han tillika krafter, at uthårda profwet. Detta gjorde Abrahams lydna möjelig, som eljest skulle för förlustet synas omöjelig. Dock är nu icke vårt upsåt, at tala om Guds frestelser, til deras mångahanda sätt och affigter.

2. Vårt eget hjärta frestar til ondo; Men det verkar allenast med en sådan kraft, som noga swarar emot vår natur. Ty ingen werkan kan vara större än dess orsak.

3. Satan frestar til ondo, och det dels medelbarligen, dels omedelbarligen. När han frestar medelbarligen genom wisa verktyg och ting, som förekomma våra sinnen; så är hans kraft at verka merendels til dess grad swarande emot vår natur. Deremot, när han frestar omedelbarligen, kommer han esomoftast, med en långt högre

mörk:

mörkrets magt, hvarigenom han, hwilken förer syndaren fången efter sin wilja, 2 Tim. 2: 26, ån mer fördärffwar syndarens natur, til at göra sådana ting, som en sig sjelfwom lemnad och i sit blotta naturliga fördärf stadd syndare icke skulle hafwa gjort.

Hit hörer, til exempel, den storm eller onaturliga hästighet, hwarmed han drifwer många människor til mord, ja, at dråpa Fäder, Moder och barn, och at bedrifwa andra alldeles onaturliga laster, för hwilka all människlighet i sig sjelf fasar och ryser.

Sjerde Frågan.

Hwad är det för åtskillnad emellan de anfåktningar, som komma af Gud, och dem som komma af människans eget hjärta, och af satan?

Swar. Dese åtskilljas jämwäl i anseende de til deras ändamål och kraft at verka.

1. När Gud förer en människa i anfåktning, så undandrager Han någon del, eller, såsom människan då tycker sig röna, allsammans af sina andeliga krafter: Derwid råkar människan i brist på goda rörelser. Hon blifwer kraftlös, och tillika tröstlös.

Är ingen anfäkning af hannes eget hjärta eller af satan der brede wid; så yppas der icke något sådant lidande, som kommer af syndiga tankar, emedan Gud, i sina sätt at anfakta, icke åstadkommer dem. Människan må ock då vara så kraftlös och så tröstlös hon någonsin wil; så finner hon hos sig, ja ock i hjärtats dolda grund, en djup längtan efter nåd och hjälps; och af dessa egenskaper kunne wi förstå, at det är en anfäkning af Gud.

2. Vårt eget hjärta sätter oss ock stundom i anfäkning, men åter med en sådan verkande kraft, som står i en noga öfwerensstämmelse med vår natur's krafter. De ting, för hwilkas skull hjärtat anfaktar, äro mångahanda. Stundom är det en naturlig swärmodighet, som hos Guds barn ofta inblandar sig i andeliga ting: och det lidande som kommer af en sådan blandning, är dels naturligit, dels andeligit, råcker ock merendels längre; emedan swärmodigheten har sin grund i naturen. Stundom har en werkeligen felat, eller inbillar han sig, at det eller det är synd, och deröfwer råkar det fattiga hjärtat i mycken ångslan, hwaraf ofta kommer swärmodighet och en twiflan om nåden: hwilket alt likwäl, emedan det uprinner af ens eget hjärta är långt drageligare, än det, som förorsakas af satan.

3. När

3. När satan sätter of i en sådan anfåttning, så strider han i of emot Gud, och söker at föra of til affall ifrån Gud. Den kraft, hwarmed han sådant gör, går, i andeliga anfåttningar, gånst långt öfver wår naturs krafter, så at de aldeles kunna kallas en rätt mörksens magt. Hwarwid i synnerhet är märkwärdigt, at de wanligaste sätt af satans anfåttningar yppa sig inwärtas uti of. Men owanligt wis öfversfaller han ock människorna stundom utan ifrån.

Den som hårom hafwer någon förfarenhet, han tilskrifwer icke altid en förryckt phantastie eller en blott inbillning, när anfåttade Själur klaga öfver utwärtas buller, som de hörd, och öfver ohyggeliga larwor, som de sedt.

Christopher Ehinger, fordom Predikant i Augsburg, har skrifwit en Tractat, under Titul: *Etwas neues vom Teufel*, hwilken Tractat blifwit tryckt i Augsburg 1687. och innehåller märkwärdiga exempel om djäwulens utwärtas anlopp (b) Säm-

(b) Härtil kan läggas *Energumeni Coagienses*, sive admirabilis Historia de Horrenda Cacodæmonis tentatione &c. hwilken Tractat, ifrån Danskän öfversatt på Latin, är andra gången tryckt i Leipzig 1695. Det märkelige, som här berättas, är så mycket mera trovärdigt, som den senare delen deraf är bekräftad, efter Rådhusets handlingar och dom-böcker: hwilken omständighet der öfwen finnes stadfast med Magistratens skrifteliga bewis. *J* Lildfn. til *Scrivers*. Borttappade får finnes ock något thyllt.

Sämte Frågan.

Swad böre wi tänka om de owanliga
händelser, at många människor blifwa an-
fåktade hela långa tiden, och så plågade,
at det synes lika som ingen tröst wille fast-
na hos dem, och de ingen hjälp
hade at hoppas?

Swar. Det är bekant, at **T**aulerus, Lu-
therus, **M**athesius, **S**arcerius, och
andra fromma Lärare hafwa måst kämpa med
ganska långwariga anfåktningar. **J**ohannes
Schmidt kunde derföre icke föråtta sitt åmbete
på en lång tid, och den fromme **T**aulerus icke
predika i tu år. **W**i finne dem, som i 20 och
flera år ligga i denna bedröfwelsens eld, och
wål skulle förgås och förtwisla, om icke **H**Er-
rans fördolda hand uppehölle dem. **O**m det-
ta tilståndet bör dömas med god åtskilnad.

I. Många människor råka i ett trållaktigt
tilstånd under **L**agen; hwarwid hjärtat icke
blifwit omwändt. **U**ro de nu af naturen swår-
modige; så är intet lättare, än at plågsamma
anfåktningar insinna sig hos dem, ja, rota sig
så djupt, at de så länge få dragas med dem,
til des de blifwa omwände.

B

Men

Men til et skiljetekn ifrån sådana omwända, het
 som länge qwäljas af anfäktning, hafwa slika wa
 människor sådana egenstaper hos sig, at de, sw
 såsom alla blott upwäckte, många gånger w
 la om: och såsom de, på den tid de stå i ett träl-
 aktigt tilstånd, låta twislan, knorr, orålighet
 och afwoghet emot Gud, komma hos sig til
 herrawälde; så hånder det ock, när de löpa
 ifrån tråldomen, och råka i säkerhetenes sömn,
 at de då med lust och upsåt begå andra herstan-
 de synder. ra
 alt

Deha människor kunna med rätta bestyllas ga
 för en tåmmelig hjärtans hårdhet, hwilken lig
 Gud derföre så länge lemnar i en långwarig sto
 anfäktnings eld, at de ändteligen stola gifwa sto
 sig, och låta sitt hjärta rätteligen förödmjukas. de

2. Afwen finnas omwände, som ganska ste
 länge plågas med höga anfäktningar. Derwid gen
 synes Guds wisdom hafwa följande affigter: na

a) Antingen ser Gud, at de skulle falla från de
 nåden, om de på ett lindrigare sätt blefwo för- de
 de. Jag har lärt känna lustiga sinnen, hwil- w
 ka förr deras omwändelse lefde i en beständig
 säfängelighet och widlyftiga wälluster: de blef- om
 wo under swåra anfäktningar omwände, och så
 behöllo dera många år efter deras omwändelse; D
 men de sade, at de tackade Gud derföre; ty da
 emedan de warit så lättfinnige af naturen, wo
 och förut så wäl wane wid syndiga oordentelig til
 he-

a, heter; så wiste de nu för wiso, at de skulle blif-
 ka wa Gudi otrogne, om han toge af dem deras
 e, swåra of.

b) Eller ock wet Gud, at de på intet annat
 sätt skulle kunna låta sig rensas och bepröfwad i
 deras tro. Den som wil blifwa luttrad och be-
 pröfwad utan anfåktning, han bör bewisa en
 noga trohet i bön, wako, och de Gudomeliga
 nådemedlens bruk. Dessa tre skyldigheter bö-
 ra vara förknippade med ett stadigt alwar i
 alt det, som hörer til Christendomens werkeli-
 ga utöfning. Swad för en hög grad i friwil-
 lighet til det goda fordras icke här? Så männi-
 g stor låta sig göras så ädelmodiga. Dem fle-
 stom måste bett och betsel läggas i munnen, och
 de, som minst äro benågne til friwillighet, må-
 ste hållas mycket strängt: Gud måste hos dem
 genom riset winna, hwad Han icke skulle kun-
 na uträtta med godo. Dertfore beskriwer Han
 de mångahanda anfåktningarna såsom ett me-
 del, hwarigenom tron blifwer bepröf-
 wad, 1. Pet. 1.

c) Dock skulle det strida emot kärleken, i fall wi
 ef om alla owanligen anfåktade wille förmoda en
 och sådan nödwändighet för deras egna personer.
 se; Det kan vara ganska möjligt, at många benå-
 tydade Sjålar för egna personer icke skulle behöf-
 n, wa dessa hårda wågar. Men Gud sätter dem
 ig til ett exempel, hwaraf andra Christna
 he-

skola lära mycket godt, såsom wi äfwen i alla Guds Kyrkas tide: hwarf hafwe haft sådana ganska besynnerliga exempel, at somliga Guds barn fram för alla andra hafwa blifwit besynnerligen plågade.

De skola wara exempel til trons besynnerliga rening och bepröfning; til seger: til alwar i Gudaktigheten: och til tålmod i all bedröfwelse. De skola i den stridande Kyrkan, så til säjandes, i ett besynnerligt förstånd utgöra den lidande Kyrkan, och tjåna til bewis, at skårselben icke finnes utom werlden, utan i werlden.

Sjätte Frågan.

Hwaruti består en rätt Herda-klofheth at tilböriligen omgå med ansåktade?

Swar. Hwad de besynnerliga reglor angår som höra til besynnerliga ansåktningar så kunne wi icke för denna gång inlåta oss med dem: wi wilje fördensskull allenast blifwa wi de allmänna reglorna.

Den Första Reglan.

En Lärare bör med rätta sjelf icke allenast hafwa warit i ansåktningarna: Skola, utan ock hafwa mycken öfning i Sjå

i Sjåla-wården, om han i allehanda slags ansåktningar wil döma så rätt, och gifwa ett så hälsosamt råd, som en omwånd och försfaren genom Guds nåd förmår.

Wid denna reglan sättes förut, at han fram för alt bör wara omwånd; ty eljest lärer han hwarken i ansåktningarna i synnerhet, eller i Sjålarnas ledande i allmänhet få en rätt öfning och försfarenhet.

Omwånnde Lärare, om de sjelfwe ännu icke ens blifwit upwäckte, och således icke eller hafwa ett rätt intrick om deras egen Sjåls dyra wårde, samt aldrig besinnat, huru mycket wid Sjålars tilstånd är at i akt taga, äro här mindre tjänlige. Wi wilje icke neka, at ock stundom af deras mun kan komma det, hwaraf Gud betjänar sig til de ansåktades underrättelse och tröst. Men så är ock til at frukta, at de ofta mera skada än gagna, i synnerhet, om de icke eller låst några böcker om ansåktningar, och huru de med ansåktade böra omgå. Många oriktigheter och den art af falskhet, som kan wara i de blott upwäcktas ansåktningar, föraktas af dem, såsom saker af intet wårde, ehuru likwål Guds swåra hand genom ansåktningens eld söker utrånsa detta slagget: genom hwilken ogrundade tröst således sker, at ansåktningar och ett tygelfritt lesfwerne hos de ansåktade

hela långa tiden med hwarannan omwårla. Sådana Lärare smälta ock merendels, om icke alltid, alla frestelser i en röra, ehwad de komma af Gud, satan eller människans eget hjärta. De hålla altsammans blott för mjåltfiska, gifwa blott naturliga råd, at bruka låkedomar, låta flitigt öyna ådren, gå i lustigt sällskap, m. m. hwilket wål i somliga fall icke är til förkastandes; men är ock ofta, om icke just skadeligit, dock onyttigt. De mena ofta utan orsak, at sådana människor kunna förr hjälwas til råttia i dårhuset, ån i den Helge Andas Skola. Eller ock om sådane Lärare ån hafwa någon kunskap om anfåktningarnas nu nämde treggehanda olika ursprung, så fela de dock i tillåmpningen, och tillskrifwa det satan, som likwål kan wara kommit af Gud &c.

Blott upwåckte, men med Evangelio obekante Lärare göra såsom Jobs wänner: de åro usla hugswalare, de slå de anfåktade til fårs, Högaw. 5: 7. ja, skulle aldeles slå dem til jorden, om icke Herrans nåd uppehöll dem. Sådana Lärare fela mycket lättare sina oniddomen, ån Eli, som mente, at den bedröfwade Hanna war drucken, I Sam. 1: 13.

Men omwånde Predikanter wakta sig för alt detta. Ehuru somligom fattas öfning och försarenhet, hysa de dock mycket wördnad för de stycken, som angå Sjålarna: och bästa

rådet för dessa är det, at de ingalunda inlåta sig i det besynnerliga, utan bruka de föreskrifter, som äro goda för allehanda slags Själur, som aldrig kunna något skada.

Til den ändan böra de påminna alla ansåttade, som wilja betjäna sig af deras råd, at bedja, waka, och rätteligen bruka Guds ord. Efterkomma de detta rådet, så blifwa de wisserliga hulpe.

Ja, öfwade och förfarne Lärare göra ock wäl, om de icke jämt och tråget öfwerhopa Själarna med enkannerliga reglor, emedan det kan hända, at Läraren icke har rätt insigt i ett och annat besynnerligt fall, söljakteligen då föreskrifwer orätta reglor, som kunde skada Själens, hwilket, hållt i så djupt fördolda Guds werk och wägar, som ansåktningarna äro, lätteligen kan ske. Dersöre är det alltid rådeligt, när de besynnerliga wägarna icke äro öf med full wisshet kunnige, at då alltid blifwa wid en allmänn anwising, til at bedja, waka, och rätteligen bruka Guds ord.

Den andra Reglan.

Läraren undersöke, om den människan, som klagar öfwer ansåktning, först skal upwäckas, eller om hon redan är upwäckt: om hon är stadd i tråldoms-ståndet under Lagen: om det är någon bättrings-

ångest, eller blott en naturlig swårmodig-
het, eller werldenes sorg: om människans
år omwänd; och om han dertill finner rätta
kännetekn: om det är nådenes blotta tan-
tan öfwer begångna fel, eller genom egen
skuld förorsakad owisshet om nåda-stån-
det, eller en egenteligen så kallad hög
anfåktning.

I allmänhet sättes här förut, at en Lärare,
som skal döma om alla dessa omständigheter,
bör i tillräckelig grad hafwa den gåfwan at pröf-
wa andarna: och derigenom blifwer det stad-
fäst, som sådes i den första reglan om en Lära-
res stickelighet, som skal sköta anfåktade. Til
någon anledning och vidare estertänka, wil
jag korteligen beskrifwa de upgifna målen:

1. När en människa först skal blifwa
upwäckt; så stönjes sådant deraf, at hon hit
tills har lefwat i förtslig säkerhet, och likwäl
finnas inga kännetekn hos hånne til någon kraf-
tig upwäckelse, eller ett upwäckt tilstånd. Det,
som hon kallar anfåktning, är således första
början af den förekommande nåden, hwarige-
nom hon i sin säkerhets lopp blifwer håpen,
och derigenom föres til bättre estertänka. I
sådana människors sinnen går mycket i allmän-
het för sig. De begynna grubla deröfwer, at
de skola öfwer gifwa sina ålstade synder och werl-
den: samwetet börjar uphäfwa sin röst: för-
nuf:

mustet begynner befråga sig med fött och blod: och Guds Ande gör det ena nåde:slaget efter det andra på det onda hjärtat. De weta icke, huru de skola döma om sådant, blifwa swärmodige, och frukta esomoftast, at de torde mista deras goda förstånd.

Sådana personer bör en Lärare i synnerhet söka at betaga deras onödiga fruktan, i det de mena, at det går ut på deras fördärf. Deremot bör han kärligen låta dem förstå, at detta är ett arbete af nåden, som wil taga dem fatt i deras synda:lopp, samt hwad för helsosamma affigter hon har med dem.

Genom denna förklaringen winnes så mycket, at de blifwa friade ifrån deras swärmodighet och tankars förwirring, såsom hwarigenom Guds werk alltid och hos alla förhindras. Således är en stor sten bortrögd, som för Heranom Jesu hade igenstängt wägen til deras hjärta.

2. Hos de upwäckta bör ses på twägghand: antingen är upwäckelsens nåd hos dem denna tiden på ett ganska kånbart sätt werkande; eller äro de komne til ett wißt tillstånd i upwäckelsen, hwaruti detta så kånbara werkandet har återwändt.

3. Är nåden nu för tiden hos dem på ett ganska kånbart sätt werkande; så märkes

sådant derpå, at de hafwa ånger öfwer synden, långtan efter Christum, och upsåt at bättra sig. Dessa tre egenstaper finnas ock hos de botfärdiga, hwilka stå under Gratia operante, eller den djupare verkande nåden; men de finnas ock hos de omvända, i hwilka Gratia cooperans, eller den medverkande nåden finnes. Som de nu finnas hos tre slags människor; så böre wi för all ting weta, hwad dem emellan är för åtskilnad.

Blott upväckte hafwa dessa egenstaper allenast på den tid de hos sig förnimma den förekommande nådens arbete, hwarwid hjärtat sättes i håftiga rörelser. Men så snart håftigheten i sådana rörelser saktar sig; straxt försvinnar och känningarna: och om de icke låta sig föras til omvändelse; så sätta de sig emot nåden, löpa bort, och å nyo med lust och upsåt utöfwa de synder, som förut hade förorsakat dem ångest och wända.

Men om de icke så handgripeligen sätta sig emot nåden, och om de öfvergifwa sina grofwaste synder; så råka de i en wis art af stillstånd, då de wäl äro annorlunda än grofwa syndare, men ock annorlunda än omvända och botfärdiga Guds barn.

Detta kan kallas ett sådant de upväcktas tilstånd, hwaruti de icke förnimma något synnerligt den förekommande nådens arbete; men

men åtankan af det, som de förut wid ett sådant arbete funnit, gör dem rädda, at på något groft sätt sära samwetet, samt gifwer dem en wiß stickelighet at se ut såsom upwäckta.

Derwid råda likwäl wißa och merendels finare synder öfwer dem: til ex. ett fint strymteri: egenwilja: egensinnighet: falst förtröstan derpå, at de någon gång blifwit upwäckte: högmod och säkra syndares förakt: ett kraftlöst apande efter omwända Guds barn: likställighet medwerlden, hwarest egen-åran icke lider nöd: en herstade tröghet at bedja och betrakta Guds ord ic.

De männistor, som stå i bättringen, hafwa ock dessa trenne egenstaper; men de samme gå djupare, wid altsammans blifwer större alwar och beständighet; ty i bättringen skapas ett nytt hjärta. Dessa tre egenstaper äro merendels långt känbarare i bättringen, än efter omwändelsen; men deremot är der ock ingen sådan försäkran om nåden.

Efter omwändelsen blifwa dessa tre egenstaper qwar. Men synda-ångren förwandlas mer i en ständig andans fattigdom. Långtan efter Christum blifwer ett begärligt omsammande af Hans förtjänst, och upsäter at bättra sig förändrar likasom sitt namn, och blifwer en dagelig bättring.

Står

Står nu människan i en werkelig upväckelse, och en Lärare märker sådant af hånnes bättrings-egenskapers obeständighet; så bör han låta hånne förstå, at hånnes ångest, som hon fallar anfåktning, icke är någon egentelig anfåktning, utan allenast den förekommande nådens werk, och at hon derigenom bör låta bereda sig til en sann omvändelse.

Har hon råkat i de upväcktas tilstånd, och nåden stundom åter bekyrrar hånnes hjärta; så böra ock dessa slags nådewerkingar förklarås för hånne; men ock tillika den stora faran föreställas, som hånnes gjorda stillestånd föder af sig; samt hon upmuntras, at låta Guds Anda få rum hos sig, och alwarligen bedja, at hon må snart blifwa omvänd.

3. Många upväckta råka i tråldomsståndets afväg under lagen, hwilken afwäg igenkännes derpå, at de förråda i stället för ånger, en ångslig twiflan: i stället för tro och långtan efter Jesum, en olust til Evangelium: och i stället för lust at bättra sig, en knorriss otålighet emot deras onda hjärta och hemsynder. Dessa människor komma ofta i en gråfelig trångsel, hwilken icke sällan af dem och andra odöfwade hålles för anfåktning. En Lärare bör för dem förklara deras tilstånds beskaffenhet, at det består deri, at de wilja genom sin egenwårkan frålsa sig sjelfwa, och han bör

bör wisa dem til Christum, som är Lagsens ånde. Reglan för dem är denna:

De böra med all deras jämmet, ond-
ska, grymhet, twiflan, knorr, otålig-
het ic. kasta sig ned för Sonom, så usla
de äro, och tigga om nåd (c).

4. De, som hålla deras båttrings-än-
gest för höga anfåktningar, kunna igenkän-
nas deruppå, när det är uppenbart, at de lika
som stå midt emellan den herskande synden och
omwändelsen, hwarom Läraren kan lätteligen
öfwertygga dem, om han allenast wet, at de
förr deras nu warande bedröfwelse hafwa lef-
wat i någon herskande synd. Widare kännas
de deruppå, när de tre omtalta egenskaperna,
nämligen ånger öfwer synden, långtan efter
JESum, och beslut at båttra sig, äro hos
dem djupare och beständigare, än hos blott
upwäckta.

Un-

(c) För dessa är denna reglan nödig; men at jämtwål föreskri-
wa hånne på samma sätt för dem, som icke efter Lagen pröfwat
och lärt känna sin uselhet, sådant skulle utmärka ett förakt för
Guds heliga och goda Lag, sinupa salighetenes ordning, och sö-
da af sig en lättjänig och skrymtaktig båttring. Säger på sam-
ma sätt. Ly i öfrigt nekas icke, at den som wil bedja Gud om
uplysning, at se sitt elände, och om ett förkrosadt hjärta, bör
grunda denna sin bön på JESu förskyllan, emedan Gud med si-
na högra hand hafwer uphögt Sonom, för en Höfding och Fräl-
sare, til at gifwa NB. båttring och syndernas förlåtelse,
Apostlg. 5: 31.

Under bättringens verkningar känna de sannerligen ofta mörksens magt: besvär af samwetets förebräelser: ja, ock håstiga retelser och anfall af synden, då synden blifwer öfvermåttan syndig, såsom Paulus säger. När de känna mörksens magt, så se de icke eller något ljus af nåden, ja, icke ens på långt håll. När de förnimma samwetets tilwitelser, så plågar merendels en håstig twiflan wara derwid. Och när synden blifwer öfvermåttan syndig, så mista de ofta så godt som alt hopp, at blifwa bättre.

Här fordras nu wisdom på Lärarens sida. De böra tydeligen förklara för dem altsammans, hwad det är, som hos dem går för sig, förmana dem til at hårda ut, til at alwarligen bedja och waka, samt, under detta wilkor och i denna ordning, gifwa dem ett wist hopp, at det snart skal blifwa bättre med dem.

5. När en människa blifwer swärmodig genom mjålstuka, så är det antingen en blott naturlig swärmodighet; eller ock slår sig en andelig swärmodighet dertil. I förra fallet kunna de igenkännas derpå, om deras naturliga sinnelag beror på ett melancholiskt Temperament, eller så kallad Hypochondrie, hwartil äfwen det swagare könets wiså anstöder kunna räknas. Är denna blott naturliga swärmodigheten ensam, så föra ej eller sådana män

nistor någon annan flagan, än sådan, som har gemenskap blott med naturen. Til exempel, om de hafwa ondt, så klaga de öfwer hufwudwårk, öfwer hjärte-flåmma, and-tåppa ic. Men är en andelig swårmodighet dermed tillika förenad, så klaga de tillika öfwer sina synder, öfwer twiflan om Guds nåd, och i allmänhet öfwer deras Sjåla-tillstånd.

Har nu en Lärare någon sådan människa för sig, som allenast har en blott naturlig swårmodighet; så bör han weta at med klofhet så betjäna sig af den samma, at den anfåktade må lära sig anse hånne såsom ett medel til deß upwäckelse. Til den åndan bör han föreställa honom, at deß fattiga Sjål, är ännu långt uslare, än kroppen, och at Gud har det nådiga afseendet, at genom denna kroppsens beswårlighet föra honom til en rätt omsorg om sin Sjål.

Men har Läraren för sig en sådan människa, hvars swårmodighet är blandad; så måste han hufwudsafakeligen skårskåda den andeliga delen deraf, och undersöka, antingen hon ännu är upwäckt, eller står i båttringen, eller redan är bleswen omwånd. I anledning af hwilka omständigheter hon sedan bör så stötas, som andre, hwilka finnas i en sådan åtskilnad.

Men för all ting bör märkas, at sådana människor böra flitigt förmanas til tålmod, och
in

ingalunda något otidigt hopp göras dem om deras swärmodighets återwändö; emedan den naturliga swärmodigheten icke allenast länge warar, utan ock altid gifwer ny anledning till den andeliga swärmodigheten, och å nyo upväcker den samma.

6. De människor, som plågas af werldslig bedröfwelse, kännas deruppå, at deras sorg kommer antingen deras, at de mistat sina timmeliga ågodelar, eller ock sin hälsa, sitt anseende och sina goda wänner, eller deras, at de frukta för en sådan förlust, eller af något undfånget eller ännu till förwäntande syndastraff hwaremot de antingen alsintet tänka på sin Sjal, eller åtminstone behålla kärlek til synden, fast de blifwa bedröfwade öfwer straffet: ytterligare derpå, at wid deras bedröfwelse finner antingen alsingen eller allenast en knorrisk och pockande bön: widare, at deras hjärta icke är benåget til trona, utan fast mera til förtwiflan och ändteligen at de icke kunna lida ett sådant tiltal, som går ut på deras Sjåls fressning. Til sådana personer bör en Lärare göra en ganska tydlig föreställning, hwad för en sorg de är, som plågar dem: huru farlig den samma är, om de förblifwa i hånne, och at hon inte annat åstadkommer, än döden.

Derjämte bör han söka att leda dem til ett annat tänke-sätt, och wäl eftertryckeligen

men och tillika wisligen föreställa dem deras synda-
 da: fördärf, på det de icke af denna andeliga
 rustningen måga hämta nya wapp, och derige-
 nom fördubbla deras werldsliga sorg. Wil-
 en Lärare undwika detta, så bör han i den be-
 skrifning han gör öfwer deras synda-elände, städ-
 se inblanda föreställningar om HERRANS Jesu
 kärlek, nåd och barmhärtighet, så at han, å e-
 na sidan, söker förkrofa och föra dem til en Gu-
 delig bedröfwelse; men, å den andra, åswen så
 käriligen läcka dem, at öfwerlemna sig HER-
 ranom Jesu, och af Honom utbedja sig ett
 nytt hjärta, men i öfrigt hafwa förtroende til
 Hans omsorg, och tro stadeligen, at Gud i
 lekamlig måtto skal göra alt wäl med dem, alle-
 nast de wilja låta sin Sjal frälsas.

7. När människorna äro omwände, så kän-
 nas de deruppå, at dessa tre omtalte egenstaper
 finnas hos dem af den bestaffenhet, som deras
 omwända tilstånd kräfwer. Syndångren
 är hos dem ordenteligt wis icke så känbar, men
 stadig och waraktig, och förtjänar heldre namn
 af andans fattigdom, än af någon siwar bedröf-
 welse. Tron på Christum har ordenteligt wis
 ingen så håstig känning af långtan eller hunger
 och törst efter nåden; utan hon är mera ett Chri-
 sti förtjänsts omsammande, eller ordenteligare,
 en barnslig ro och hwila deruti. Bättrings-
 upsåtet är icke upfyllt med så många oroliga

strider och rådfrågningar med fött och blod; så som i upväckelsen och omvändelsen; utan är mycket mera ett ständigt arbete at förbättra sig, som wäl sker med kamp; dock sker denna kampen icke så mycket om beslutet at bättra sig utan är mera ståld emot de hinder, som wisja wara til meen i förbättringen, och göra den samma om intet.

Det, som de kalla anfåktning, är ofta en blot nådens tuftan öfwer deras begångna fel: ofta en sjelfgjord orwisghet om nåda: ständer: ofta en af Gudi tillsänd orwisghet om nåda: ständer; ofta det andeliga lifswets wanmägtighet som kommer af brist på andeliga öfningar: ofta tronens och de andeliga lifskrafternas ohelsa: eller swårmodighet af en elak blod och derjämte finnas ock stundom de egenteligen så kallade höga anfåktningar.

Är detta tillståndet kommit blott af nådens tuftan öfwer deras begångna fel; så kunna de weta sådant af twänne känneteken.

1) Deras, när de påminna sig sådana fel, hwilka nåden, wid en thyllit tuftan, merendels kommer människorna af sig sjelfwa at besinna.

2) När tuftan är af en sådan natur, at den kan anses såsom en läkedom för felet. I detta tillståndet bör den, som blir tuftad, endteligen förmanas, at lydakteligen uthårda agan, och

sa bättra sig; men i synnerhet bedja Herran Jēsum, at Han wille förlåta honom hans fel.

Är det en sjelfgjord oowisshet om nåda-
ståndet, så kännes det derpå, at människan
sintingen wet wisa fel med sig, såsom wid det
förra, eller i allmänhet någon wårdslöshet och
tröghet i trone och Christendomens utöfning.
Sådana böra rådås, at i dagelig bättring för-
bättra sina fel, och at blifwa alwarligare i de-
ras Christendom, då försäkran om nåda-
ståndet sedan skal åter insinna sig.

Är det en oowisshet om nåda-ståndet, som
Gud utan människans besynnerliga för-
seende har tilsickat, så kännes det merendels
af bägge dessa kännetecken.

1) At människan icke wet något synnerligt
förut begånget fel med sig.

2) At nåda-ljusets och det andeliga lifwets
werken blifwit af Gud tilbaka hållit, så at wi
icke weta, huru det derwid har gått of. Drages
nåda-ljusets werken tillbaka, så beswäras
Sjålen med dimba, skynning och mörker i an-
deliga ting, hwilket gifwer tilkänna tre grader
i nöden, hwaraf dimban är den minsta, skyn-
ningen en högre, och mörkret den högsta gra-
den. Men hånas det andeliga lifwets wer-
kan, så felar Sjålen kraft; antingen til at bed-
ja, eller til at tro, eller til at göra. Hwil-
ket åter gifwer tilkänna tre grader i nöden.

Affigterna, hwarföre Gud mången gång låter sina barn komma i owisshet om deras nådastånd, måste hänledas dels af våra tilkommande wågar, dels af Guds wisshet, som förjer för vårt tilkommande. Nämligen Gud ser, at om Han låte oss framleswa i en ständig wisshet, så skulle wi åter blifwa kalle, tröge och säkre, och bana oss wägen til ett fullt affall i från nåden. Eller ock ser Han förut, at wi, i anseende til våra tilkommande omständigheter, til kamp, til arbeten som fordra försäkerhet, til tålmod, til estersyn för andra, hafwe en större bepröfwelse af nöden. Derföre håller Han för rådeligt, at, efter den förra affigten, förekomma vårt fall, och, efter den senare affigten, at bereda oss til swåra wågar.

Nu finner Gud, för sådana affigter skulles hos många Sjålar nödigt, at tillsända dem de egenteligen så kallade höga anfåktningar; men ser Han, at människan icke behöfwer detta swåra lidandet, men ock, at Hans nådes sötna icke kan wara tilräckelig, at förwara hånne för tilkommande händelser, i det hon antingen skulle misbruka den til en falsk ro, eller spegla sig deruti, och blifwa andeligen högmödig; så utwåljer Han den medelwägen, at Han på någon tid undandrager hånne werkan af sitt hus och lif, och låter hånne; i stället för ett högre lidande, blott stå i owisshet om sitt nådastånd, hwar

hwarigenom godwillige och böjeliga Själur rå-
 fa i en sådan trångsel och drift til at bedja, kån-
 wa i trone, och ahwarligen upoffra sig Gudi,
 at det tilräckeligen swarar emot den plågan,
 som de måste förnimma. För dessa Själur
 böra Guds affigter förklarar, och de käriligen
 förmanas til tålmod under Guds ledande, som
 ock til ett sådant förhållande, som är enligt med
 Hans ändamål.

Kommer deras tillstånd af brist på andeli-
 ga öfningar, samt af den wannågtig-
 het, som deraf är förorsakad; så höra af-
 wen de i någon mårto til deras antal, som blif-
 wa näpste för sina fet skull. Men om de betrak-
 tas efter deras andeliga wannågtighet, så ut-
 göra de så wida ett särskildt slag. De kånnas
 vå dessa twånne egenstaper:

1) At de weta med sig den brist på andeliga
 öfningar, som hos dem har gått förut.

2) At dem felas krafter til at bedja, til at
 omfatta Christum, til at betrakta Guds ord,
 til at wara Himmelskt sinnade ic.

Detta deras tillstånd bör dem säjas, och det
 rådet meddelas dem, at de böra ångra och hos
 Gud afbedja deras föregångna efterlåtenhet,
 fly til Christum, så godt de kunna, åfalla
 Honom om nya nåde: krafter, och med tåla-

mod uthårda, til deß Gud stänker dem ett högre nåde-mått af de samma.

Trones och det andeliga lifwets ohelsa kommer deraf, at en människa har sökt skadeligt uppehålle för sin Ånda. Ty såsom märkskan af brist på godt uppehålle blifwer allenast swag och matt, men genom skadelig näring, ehwad det är genom osund mat; eller ock elak luft, faller i sjukdom; så blifwer ock den andeliga människans swag, om hon icke nog samt betjänar sig af sund Sjåla-föda; och deremot sjuk, om hon njuter något ohelsosamt, til exempel, söker mycket nöje uti at wara begifwen på det jordiska; men ännu mer, om hon låter den syndiga begårelsen komma så långt, at hon får locka; och ännu mer, om hon at något ondt låter sig öfverraskas och bortryckas. Ja, om hon ock mången gång allenast wägar sig i den osunda werlds-lusten, och icke har något tilsräckeligt förwarings-medel eller motgift emot denna pestilentian; så kan en sådan sjukdom öfwerfalla hånne, at tron samt hånnes rena och fria tilträde til Jesum tillika med det andeliga lifwet, kan råka i stor nöd.

Deßå Sjålar bör en Lärare med alwar söka at hjälpa til helsan, til hwilken ånda är nödigt at de hjärteligen ångra, det de förgått sig, och njutit skadelig föda, samt innerligen afbedja sådant hos Herran Jesum, samt alwarligen und

undwika alt det, hwaras de derefter kunde blifwa sjuke.

Om alla nu anförda omständigheter, hwilka af de oförfarna kallas andeliga anfåktningar, stillas ifrån de rätta anfåktningarna; så blifwer sannerligen dessa senares antal långt mindre.

Dessa andeliga anfåktningars natur och åtskillnad är redan här frammanföre bleswen förklarad: och står nu intet mera igen, än at wisa, huru en Lärare än ytterligare bör förhålla sig emot sådana andeligen anfåktade.

Den Tredje Reglan.

En Lärare bör för dessa andeligen anfåktade förklara deras anfåktnings natur, antingen den samma kommer af Gudi, eller af den inneboende synden, eller af satan. Han bör wisa dem de affigter, som Gud, eller synden eller satan hafwa derwid, samt huru de böra förhålla sig efter Guds affigt, och emot syndenes och djafwulens affigt.

Den Fjärde Reglan.

Han bör städse förestrifwa dem de förr anförda allmänna reglor, nämligen, at bedja, waka, och rätteligen brukka Guds ord. Är han ock i stånd, och åger

en bättre insigt i Sjåla-wården, at han efter
beshnerliga omständigheter kan gifwa ett be-
shnerligt råd, så har sådant en ganska stor
nytta.

Den Fjärte Reglan.

Han bör hålla dem wid godt mod, med
den försäkran, at de äro stadde på
en god wåg. Denna Reglan är en ibland
de förnämsta, hwilken merendels befriar dem
ifrån den owisshet, som är förknippad med de-
ras anfåktning, och som ännu mer föröfkar den
samma. Jag har af denna reglan funnit stör-
sta nyttan för allehanda slags anfåktade. En
så snart de så weta, at de äro stadde på en god
wåg, så får deras beflåmda hjärta lust och hug-
swalelse, samt öfwerlemnar sig desto willigare
åt Guds affigter.

Den Sjätte Reglan.

Han bör warna dem för at gifwa efter.
Gud låter anfåktningar komma öfwer öf-
til wår bepröfwelse. Skal denna Guds affigt
winnas, så böre wi i pröfwö-ugnen roya, bed-
ja, och öfwa öf i trone, samt derigenom alwar-
ligen stå det onda emot. Försurne wi sådant,
så winnas icke Guds affigter på öf, det onda
får då mera insteg, och gör wår wilja, under
det wi gifwa efter, så småningom sig underdå-
nig,

nig, samt uppfyller vårt hjärta med stendstap emot Gud. För den, som kommit på denna afvägen, är det mycket lätt at falla ifrån Guds nåd; och sådant är för Guds barn äfwen så medjeligt under ansåktningarna, som utom de samma. Förden skull böre wi med alt alwar waktas of, at icke på ett så orätt sätt wara eftergifne. Dock bör härwid märkas, at den eftergifwenheten icke är orätt, när wi slå de onda tankarna ur sinnet, emedan sådant fast mera är ett förakt för fienden, och ett förwaringsmedel för det usla hjärtat, at det icke af des onda infällen må å nyo oröas och smittas. Eho förden skull genom detta korta medlet kan blifwa sitt lidande qwitt, eller minska det samma, han gör wäl, om han deraf betjänar sig, och bör icke hålla det för någon lätt sinnighet eller orätt eftergifwenhet, såsom de ansåktade til större delen wläga frukta, när de blifwa räddde at slå ifrån sig.

Den Sjunde Reglan.

Läraren bör ofta tala med dem. Med ansåktade böra försarne Själaherdar göra sig enkom omak, och icke spara någon tid, då de kunna få tala med dem; emedan de ansåktade sällan hafwa hus nog at stärskåda sina omständigheter, och skulle wäl eljest blifwa bortta ifrån Predikanterna, och med Gudi allena

afgöra saken. Ofta händer det ock, at anfäktade Christina wäl hafwa en allmän kunskap om sitt tillstånd; men dertill stöta så många förändrade omständigheter, at dem äfwen wid nya små-saker fattas tillräckeligt ljus: och om det icke felar dem; så är det dock lika som en balsam för deras hjärta, om de allenast klaga sin nöd, och af en Christi tjänare å nyo få höra den hugswalelse, som de förut hafwa sig bekant. Ingen Lärare bör fördensfull låta den tiden ångra sig, som han använder på sådana lidande Själur, icke eller tröttas, om han med dem får mycket at fördraga.

Den Åttonde Reglan.

De böra warnas, at de icke uptäcka sig, hwarken för sådana personer, som icke förstå sig uppå deras tillstånd, eller ock för många personer, hwilka i sådana söker hafwa insigt och försarenhet. Uptäcka de sig för de oförståndiga; så lära de finna usla hugswalare. Men uptäcka de sig för många försarna tillika; så kunna wäl de hafwa enahanda insigter i hufwudsaken; men det kan ock hända, at de äro skiljaktige i hi-omständigheterna. Men den minsta olikhet i rådgifwarenas meningar kan ofta hos de anfäktade, för deras lag-granna Själur tillstånd skull, åstadkomma mycken förwirring i sjelf

Sjelfwa hufwud-saken. Således är det tving-
gast, at de först och främst taga Gud til ledsä-
gare, och, hwad människor angår, allenast
hålla sig til en enda förfaren rådgifware, och
löfa så länge efter den samma, til des de fin-
nan. Men wilja de ändteligen hafwa flera
rådgifware, så böra de samma alla weta af
hwarannan, at de gemensamt måga kunna
öfwerlägga om de anfäktades tilstånd, och med-
dela ett lika lydande råd.

Den Nionde Reglan.

De böra warnas för enslighet. Den-
na reglan gäller i synnerhet, när de blif-
wa anfäktade af satan, hwilken ganska mycket
af ensligheten tager sig tilfälle, at sätta hårda-
re ihop med Sjålen. Til omgånge med ogud-
aktiga människor böra de icke rådas; ehuruwäl
de ock sjelfwa derföre hafwa en afsky.

Kunna de icke hafwa tilfälle til omgånge
med Guds barn, så äro sedesamma människor
ibland de oomwända icke til förkastande. Sam-
talen med dem kunna tagas antingen af natu-
rens rike, eller af Christendomens allmänna
sanningar, hwarigenom de likwål dels blifwa
upmuntrade i sitt sinne, dels ock i deras om-
gånge kunna något godt uträtta.

Men omgånget med Guds barn är bäst;
och om de wilja göra sig rätt nytta deraf, så
är

är det godt, at de i allmänhet låta dem förstå, det de äro stadde i anfäktning; ty då låra de öfriga rätta sig derefter, så at de anfäktade af dem få upmuntran. Men at i de frommas sällskap enkannerligen berättta omständigheterna af sitt lidande, är, för redan ansförda orsaker skull, icke rådeligt; utan böra de anfäktade då hålla sig til den rådgifwaren, som de hafwa utwaldt. Icke eller bör det öfriga sällskapet yrka uppå, at de skola berättta för dem anfäktningarnas beswierliga slag och omständigheter; utan allenast söka gagna dem i allmänhet.

Til at winna detta ändamålet böra de öfriga Guds barnen icke för mycket höra på det anfäktade i dess klagan, utan fast mer söka upmuntra det samma til at låfwa Gud, wisa det til HERRAN Jesum, förmana det til tålmod, och til at wända dess sinne på något annat, och ofta tala om långt andra Christeliga ting, samt med anfäktningen hafwa alsingen gemenskap.

Den Tionde Reglan.

De böra förmanas, at icke för mycket se på sig sjelfwa, på sitt fördärf, och på sina fiender; utan slita hjärta och sinnen med wäld lösa, och ställa dem på Christum och Hans löften. Merendels hafwa högeligen anfäktade Sjålar det felet, at de för mycket se in i sitt mörker, och inlåta sig
i kamp

i kamp med sin nöd; hwaremot det faller dem swårt at se på Jesum, som trona begynt och fullkomnat hafwer, samt rätteligen betrakta Hans ljusliga löften, hwilket dock, jämte bönen, för dem är enda wägen, at kunna blifwa hylpne. På denna wägen bör fördensfull en andelig rådgifware med ständig förmaning söka at leda sådana usla Själur.

Den Ellofte Reglan.

De böra strart i början blifwa försäkrade derom, at de icke äro allena, som råkat i denna nöden.

Denna ogrundade inbillningen följer merendels med alla anfäktade. Deras kommer det, at de icke gärna uptäcka sig för någon; emedan de rådas, at de blifwa hållne för de wärsta människor i werlden. Deras kommer det ock, at de räkna sitt tilstånd för ett tekn til Guds wrede, och en fullleig förkastelse af Gudi, samt tänka wid sig sjelfwa, at ingen människa i werlden så straffas, som de, och at detta är ett tydeligt tekn, det de ingen nåd hafwa at hoppas.

Til at fria dem ifrån denna inbillning, böra Jobs, Dawids, Pauli och flera Guds barns exempel föras dem til sinnes. Man kan förklara för dem Petri ord, 1 Pet. 5: 8, 9. der han wid den påminnelsen, at djäfwulen går omkring såsom ett rytande lejon, och söker

up:

upsluka dem, wilsigen lägger denna anmärkning
ningen dertil: Weter, at samma wedermöda
wedersfars edra bröder i werldene. Den som
sjelf har lärt känna många sådana Själur,
han kan hugna dem med berättelser om, och i
synnerhet förmåla om de exempel, som ha
fäwa tagit en god och härlig utgång; men i
allmänhet gifwa dem försäkran, at af alla
Själur, som han lärt känna af det slaget, har
ingen gått förlorad, utan genom Guds nåd
blifwit understödd och uppehållen, allenast
de lydt ett godt råd, och icke för mycket gifwit
själurfienden efter. Finnas på samma ställe
eller deromkring sådana Själur, som för detta
warit stadde i swära anfäkningar, men genom
Guds nåd blifwit derutur frälste; så är det
mycket wäl, om de få blifwa bekante med dem;
ty dese kunna säga dem mycket til deras tröst.
Men det är icke så godt, om de få blifwa be-
kante med sådana, som ännu äro plågade af
samma wedermöda; emedan de allenast skulle
öka deras flagan och plågor.

Den Tolfte Reglan.

De böra icke begära at befrias ifrån
anfäkningarna, förutan det förbehåll,
om det Gudi så behagar. En småttare
wet bättre, huru länge guldet bör ligga i
elden, til dess det gifwet et sten (d), än en oför-

(d) Chymici kalla sådant fulminera.

fären, som icke förstår sig på ultrring. Gud låter gärna sina barn ligga i anfäktningens eld, så länge Han efter sina wisa och nådiga affigter finner sådant wara dem nödigt: och om de handla wisligen, så begära de ej eller förr komma utur elden, än Guds åhystade ändamål blifwit wunnit på deras Själur. Til at förklara denna Reglan, wil jag allenast framställa twänne exempel, som, jämte flera andra thylita, blifwit mig kunniga.

En förnäm Politicus, som ägde mycken styrka i Lagfarenheten, och beklädde ett anseeligt ämbete, samt nästan i all sin lefnads-tid hade fört ett ärbart dock werldene likställigt lefwerne, blef ändteligen, til sin upwäckelse, af Gudi hemsoft med en långwarig sjukdom, och en lång tid gick fram, innan han genom sjukdomen lät upwäcka sig längre, än til den första artikelen. Det år: han sökte Gud allenast såsom kroppens Läkare och hjälpare i denna lekamliga sjukdomen. Men i anseende til den andra och tredje artikelen förblef han död. Jag gjorde honom esomoftast föreställningar, at upwäckelsen borde föra honom alt til omwändelsen til Christum. Detta talet förekom honom en lång tid så främmande, såsom stode det äfwen så litet i Bibelen, som i Corpore Juris. Men ändteligen lät han werfeligen upwäcka sig ifrån den andeliga döden; til hwilken

fen ända dock Gud först måst fördubbla hans lidande. Nu började han känna sitt fördärf, och ropa om hjälp, söka Jesum, och anhålla om syndernas förlåtelse, den honom ock wedersörs. Men deruppå begynte hans sjukdom be-
 da honom, at döden war för handen: och emedan Gud ännu utan twiswel fant mycket slagg i hans hjärta öfrigt; så kastade han honom i en häftig eld af höga anfäktningar. Detta war för honom en sådan wäg, hwaraf han i all sin lefnads-tid alsintet hade wetat; och han mente, at hans Sjal nu hastade til det ewiga fördärfwet. Wid första besöket, hwartil han straxt lät kalla mig, upäckte jag för honom denna wägens beskaffenhet, hans anfäktnings natur, samt Guds affigter derwid. Detta gaf honom ett godt mod så wida, at han blef försäkrad, det han icke war stadd på någon ond, utan på en god wäg. Imedlertid warade anfäktningen länge, och han blef derföre längre wid lif, än sjukdomens beskaffenhet eljest skulle hafwa tillåtit. Han stickade sig derwid wäl, och efter de reglor, som jag honom föreslog; dock tycktes honom mången gång blifwa för långwarigt. Jag måste derföre ej allenast förmana honom til tålmod, utan ock, emedan han war en lård man, äfwen med goda stål förmå honom dertil. Til den ändan förklarade jag för honom den liknelsen, som står i 1

Pet.

åt Herranom Jesu til en ewig förening. Sedan lade jag det dertil, at så snart han hade hunnit til denna renings-graden, så skulle ock hans anfäktning få en anda. Mannen trodde ordena, och behölte sina Sjal genom sitt tålmod. Jag kom esomoftast til honom, och fant honom alltid i sin eld. Andteligen kom jag en gång, och när han såg mig stiga in genom dören, så ropade han straxt emot mig: min tro hafwer gifwit sitt sten. (f) Han berättade under mycket Guds låf och pris, hwad för en hög försäkran han hade fått om sina synders förlåtelse, och om sitt barnskap hos Gud, samt huru tilgifwenheten til alt det som skapadt är, hade förswunnit ifrån hans anda. Nu tackade han Gudi hjärteligen för den plågesamma rensting, som förut wille blifwa honom odragelig. Nu gladde han sig öfwer sin död, för hwilken han tilförene ryste. Han förblef i en besynnerligen stor glädje och Guds loffsajande, til des Gud hadankallade hans anda; hwilket skedde få dagar efter, sedan hans anfäktning hade återwändt. Det

(f) Som höga anfäktningar äro besynnerliga wägar, och höra til det besynnerliga förande, som Gud brukar; så är ock det, som här om tronens sten berättas, något besynnerligt, som icke kan föras til salighets ordningen i allmänhet. Hjärtats rörelser, wid öfwertygelsen om nåden råtta sig efter omständigheterna både inom och utom människan. *Se Baumgartens Theol. Bedenk. 1 Saml. p. 171. och Porstii Theol. Viat. Pract. p. 601-604.*

Det senare exemplet angår en Fru, som blef död för några år sedan. Hon lät kalla mig til sig i sin sjukdom. Näppeligen hade jag kommit in i hennes kammar, förrän hon ropade öfwerljudd: Jag är fördömd, jag är förtappad. Hon gaf det til orsak, at hon war en så stor synderska, at hon omöjeligen kunde blifwa salig. Men då jag frågade hånne om hennes synder, så hade hon intet annat at nämna, än det allmänna fördärf, som ännu bor i alla Guds barn. Jag gjorde mig underrättad af sådant folk, som noga kände hånne: och desse gafswo hånne det witnessbörd, at hon alt i från sin barndom hade warit en from Christen. Sedan jag nu äfwen kunde sluta det samman af hennes lefwernesbeskrifning, den hon sjelf för mig gjorde, och jämwäl något tydeligare uttrönt hennes anfäktnings bestäfenhet; så försäkrade jag hånne, at hennes sorg snart skulle wändas i glädje, nämligen så snart Gud hade wunnit sitt närmare ändamål til hennes bepröfwelse. Men hon war icke i stånd at anamma, hwarken detta, eller något annat tröste-käl, utan förblef i fyra dygn både dag och natt i en ständig wända, at hon måste blifwa fördömd, och alt det jag talade, til at hugswala hånne, kunde icke fastna. Den sista dagen af hån-

nes lefnad togs hannes ängest ifrån hånne. Jag besökte hånne kort efter den tids punkten, då denna nåden hånne wedersfors. Då ropade hon til mig: idel tröst! idel frögd och hårlighet! Hon hade fått en så himmelsk wedergweckelse, at jag sedt få exempel på en så hög grad: och sådan förblef hon, til des hon in emot astronen ingick i en fullkomlig salighet.

Den Trettonde Reglan.

Ansåktade böra slitigt upmuntras til at låfwa Gud. Så swår denna syfsan dem förekommer, så nödigt är det dock, at de ställa den samma i en god öfning. Guds låf fördrifwer mycket mörker, det utströr fröforn til en andelig glädje i hjärtat, upmuntrar sinnet, styrker tron, håller wägen öpen til nådastolen, och understödjer den lidande Sjålen, at hon icke så lätteligen kan sjunka ned i sin wånda.

Jag känner en man, som öfwer 10 år lefwat i swåraste ansåktningar, och kånt helwetet både dag och natt i sitt hjärta. I början hinte ock satan så långt med honom, at han werkeligen bar händer på sig sjelf, och wille afhända sig lifwet. Att det goda jag honom såde, och alla Reglor jag hos honom instärpte, fingo icke rum hos honom,

undantagande denna enda, at han flitigt skulle sjunga Psalmer, och således låfwa Gud. Gud gaf honom kraft härtil, och djäfwulen kunde icke taga den samma ifrån honom, ehuru det eljest hade kunnat synas, som hade han beröfwat honom alt annat godt. Han begynte sjunga, nämligen åtminstone 50 Psalmer om dagen. Och detta war det enda medlet, hwarigenom han under de hårdaste stormwäder blef uppehållen, och hans tros lilla quista i en kämpande tro förwandlad.

Den Fjortonde Reglan.

De ansåttade böra frågas och påminnas, hwad nytta de redan hafwa haft af sina ansåttningar. De kunna lätteligen öfvertygas, och måste tillstå, at de hafwa lärt isfrigare bedja: att de nu bättre försaka werlden: med större alwar stråfwa och fara efter himmelen: med större eftertryck känna sitt fördärf: söka nåden med mera brinnande alwar, o. m. s. af hwilken redan werkeligen wundna nytta, de böra läras at göra det slutet, at ansåttningen är dem nyttig: at Gud menar wäl med dem: och at Han ändteligen wil härligen utföra alt sammans.

Den Femtonde Reglan.

En andelig rådgisware bör i synnerhet sorgfälligt märka på de ansåttadas åtskillnad, ibland hwilka somliga wid deras anåktningar äro wid någorlunda godt mod; men andre deremot klenmodige.

De hafwa ett godt mod, hwilka wid alla swåra kånningar mera se på Gud, än på nöden, och tro, at Gud dock wiserligen skal hjälpa dem. Med dessa är det icke swårt at hafwa göra. Allenast de blifwa ledde på rätta wågen, warnade för afwågar, och ifrån den ena tiden til den andra hållne wid godt mod med de bästa tröste:skal; så hafwa de ingen fara.

Klenmodige äro sådana människor, som mera se på nöden, än på Gud, mera på faran, än på hjälpen: som skal wa och båswo under kampen, och til hålften giwwa segren förlorad, och äro på wågen til förtwiflan. Äro sådana personer tillika stadde i höga ansåktningar, så blifwer deras tilstånd icke allenast farligt, utan och gansta swårt. Dersöre måste man wäl se sig före, at icke klenmodighet och ansåktning blifwa hållne för ett och

och det samma, utan at deremellan görs
 en noga åtskilnad. Man måste följakteligen
 tala med dem icke allenast om deras ansåft-
 ning, utan ock om deras klenmodighet, ja,
 mera om denna senare, än om den förre,
 bedja dem vara wid godt mod, och med
 de kraftigaste skäl söka upmuntra dem at
 blifwa behjärtade. Paulus gör ett beshyn-
 ligt slag af dessa människor, när han säger
 1 Theß. 5: 14. Tröster de klenmodiga.

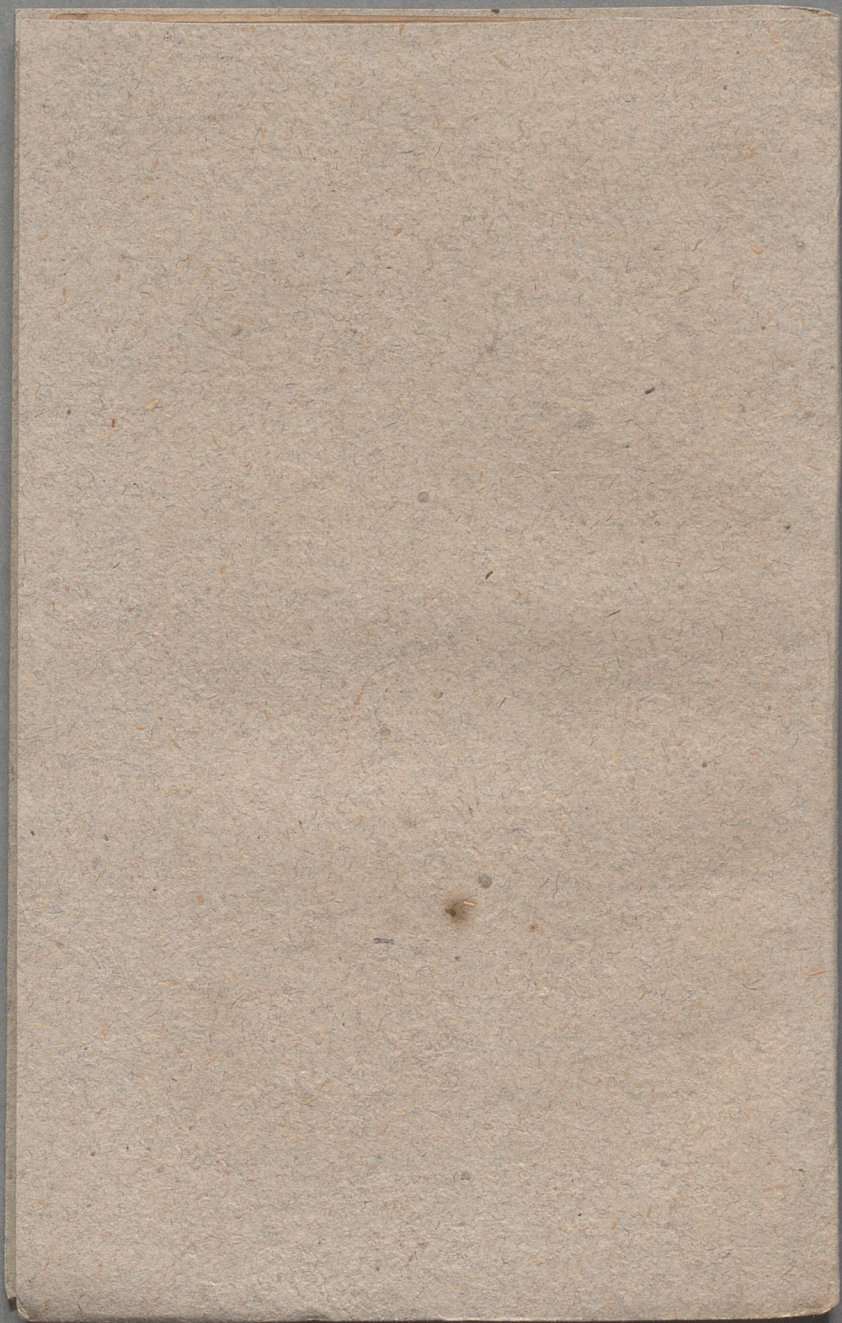
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to its orientation and fading.

Exemplaret k stas p  Skrifpapper 30  re, och
p  Tryckpapper 24  re Kopparmynt.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

www.books2ebooks.eu